

Maria Górska-Zabielska

Zakład Geoturystyki i Geologii Środowiskowej, Instytut Geografii i Nauk o Środowisku,
Wydział Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce

Głazy narzutowe w obiektach dziedzictwa kultury Pojezierza Myśliborskiego

Głazy narzutowe obecne w strefie depozycji glacialnej ostatniego lądolodu na Pojezierzu Myśliborskim znalazły zastosowanie m.in. jako budulec od czasów, kiedy człowiek dostrzegł ten walor materiału kamiennego i umiał go wykorzystać, wznosząc zarówno obiekty sakralne, jak i świeckie. Bloki skalne skandynawskiej proveniencji znajdujemy w postaci tzw. kwader granitowych w kościołach m.in. Morynia, Dolska i Starego Kłępicza; w murach miejskich Morynia i Trzcieńska Zdroju. Głazy narzutowe współtworzą współczesne lapidarium „Kamień w naturze, historii i kulturze” w ramach projektowanego geoparku transgranicznego Kraina Lodowcowa nad Odrą (Górska-Zabielska, Dobracki 2015).

Głazy narzutowe pełnią w tych obiektach dziedzictwa kultury przede wszystkim funkcję konstrukcyjną. Ale czy tylko? Migoń (2012) zauważa, że ściany kamiennych zabytków architektury są gotowymi, choć nieobjaśnionymi, ekspozycjami ukazującymi zróżnicowanie skał i ich różne wykształcenie. Brocx i Semeniuk (2019) dodają wprost, że „kamienie budowlane mogą mieć znaczenie w badaniu dziedzictwa geologicznego”. Czy zatem nie należy dostrzec ich roli estetycznej, edukacyjnej czy w końcu geoturystycznej? W dobie tworzenia nowej oferty geoturystycznej takie

potencjalne produkty geoturystyczne powinny być dostrzeżone i wykorzystane w zrównoważonym rozwoju regionu.

Geoturystyka to nowa gałąź turystyki, która proponuje turystom zestaw aktywności, produkty, usługi i infrastrukturę, w efekcie promując nauki o Ziemi. Nastawiona jest zatem przede wszystkim na upowszechnianie wiedzy, na przeżycia bazujące na poznawaniu geostanowisk (miejsc, w których znajdują się obiekty dziedzictwa geologicznego) i procesów geologicznych oraz doznawaniu w kontakcie z nimi wrażeń estetycznych. Będąc działem turystyki poznawczej, geoturystyka wykorzystuje rezultaty badań geologii podstawowej do celów praktycznych (np. przy tworzeniu nowego produktu turystycznego).

Celem pracy jest przedstawienie kilku przykładów obiektów kamiennego dziedzictwa kulturowego na Pojezierzu Myśluborskim w zachodniej Polsce, do których budowy wykorzystano narzutniaki skandynawskie. W pracy zaprezentowano wyniki prac magisterskich studentów geografii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, którzy przeprowadzili szczegółową inwentaryzację materiału kamiennego pod kątem typów petrograficznych i eratyków przewodnych. W każdym z badanych przypadków analizą objęto cały materiał kamienny budujący obiekt od rzędnej terenu do wysokości wzroku potencjalnego geoturysty.

- Brocx M., Semeniuk V., 2019. Building stones can be of geoheritage significance. *Geoheritage*, 11, 133–149.
- Górską-Zabielska M., Dobracki R., 2015. Petrographic Garden in Moryń – a new geotouristic attraction in western Poland. *Landform Analysis*, 29, 73–80.
- Migoń P., 2012. *Geoturystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.